

Regionální muzeum v Litomyšli

zřizované Pardubickým krajem

TISKOVÁ ZPRÁVA

20. červen 2019

NOVINKY

Portmoneum bude otevřeno do 25. srpna 2019

Pardubický kraj připravuje v Portmoneu – Museu Josefa Váchala významnou rekonstrukci za necelých osm milionů korun. Začátek prací se ale oproti zamýšlenému termínu posouvá, a tak zůstane tato turisty vyhledávaná památka otevřená téměř po celé prázdniny.

„Vzhledem k situaci na stavebním trhu se nám do výběrového řízení opakovaně nepřihlásil žádný účastník. Proto jsme se rozhodli upravit termín se začátkem prací na podzim a ukončením na jaře příštího roku. Věřím, že napotřetí už uspějeme,“ uvedl první náměstek hejtmana pro majetek, investice a kulturu Roman Línek. V případě, že se ale nepodaří zakázku vysoutěžit ani napotřetí, může dojít ještě k dalším změnám v otevírací době.

(Hana Klimešová)

PROBÍHÁ

Výstava

Zdeněk Miler dětem!

2. červen – 8. září 2019

Hravá výstava připomíná výtvarníka, scénáristu, ilustrátora a režiséra kreslených filmů Zdeňka Milera. Na výstavě je věnována největší pozornost jeho nejnámější postavice – Krtkovi, který žije na paloučku v lese se svými kamarády Myškou, Zajícem, Ježkem a Žabkou.

Děti se však mohou těšit i na další Milerovy postavičky, např.

Štěňátko,
Kubulu
a Kubu
Kubikulu,
Cvrčka...

Ve výstavě je připraveno spousta hravých úkolů, např. krtečkové piškvorky, skládání rakety, puzzle, bludiště a plno dalších. Nejdůležitější informace ze života a díla Zdeňka Milera i to, jak oblíbená postavička Krtek vznikla, se děti i dospělí návštěvníci dozvědí od muzejního lektora nebo si je mohou sami přečíst.

I když je výstava primárně určena dětem, nudit se nebudou ani dospělí, kteří se na chvíli přenesou do svých dětských let.

Výstava je zapůjčena z Centra pro rodinu a sociální péči z. s. Ostrava.

(Renata Kmošková)

Krtkova letní dětská herna

2. červen – 29. září 2019

Vážená a milí návštěvníci, zveme Vás a Vaše děti do naší letní herny. A na co se můžete těšit? Na oblíbené hrací koutky, domeček nejen pro Krtka, jeho putování raketou do vesmíru, cestu norou, dřevěné kostky, výtvarné tvoření pro malé umělce a mnoho dalšího. Na své si přijdou kluci i holčičky. Otevřeno je úterý až pátek 9–12, 13–17 hodin, o víkendech a o prázdninách 9–17 hodin. Věříme, že návštěva herny pro Vás bude příjemným zážitkem a relaxací nejen během prohlídky muzea. Těšíme se na Vás!

(Renata Kmošková)

Výstava

In monte Oliveti

Litomyšl a knižní kultura jednoty bratrské v 16. století

6. červen – 8. září 2019

Reprezentativní výstava představuje Litomyšl jako významné kulturní a náboženské centrum v době první poloviny 16. století. Prezentována je řada vzácných knih vytištěných v litomyšlské tiskárně, jedné z nejstarších u nás, velký interaktivní model města a také unikátní tiskařský lis.

Litomyšl je po Plzni, Vimperku, Praze a Kutné Hoře pátým městem v Čechách, kde se začaly tisknout knihy. Mezi lety 1503–1505 sem přišel první tiskař Pavel z Meziříčí, později zvaný Olivetský z Olivetu. Své tisky označoval formulací „in monte Oliveti“ (= na hoře Olivetské), odkazující na místo, kde jeho tiskárna působila. Horou Olivetskou je i dnes nazýváno litomyšlské zámecké návrší, a to podle stejnojmenného premonstrátského kláštera, který stál ve středověku v místech zámku.

V první polovině 16. století byla Litomyšl ústředním sídlem jednoty bratrské, nové české reformované církve, která vznikla v Kunvaldu u Žamberka v roce 1458. Nad jednotou i tiskárnou drželi ochrannou ruku Kostkové z Postupic, majitelé Litomyšle sídlící na zdejším hradě. Tiskárna pracovala převážně pro jednotu, vydávala spisy jejích teologů, například Lukáše Pražského a zdejšího bratrského biskupa Jana Augusty, dále díla Jana Husa i aktuální práce německého reformátora Martina Luthera přeložené do češtiny. Produkci doplňovala světská literatura, k níž náležel i cestopis Martina Kabátníka, litomyšlského měšťana, který podnikl cestu do Jeruzaléma a Egypta.

Pro výstavu se podařilo shromáždit jedinečný soubor vzácných tisků a dalších předmětů pocházejících ze sbírek jedenácti českých a jedné německé instituce. Jádrem výstavy jsou litomyšlské tisky, doplněné produkcí dalších českých, německých a polských tiskáren z 16. a 17. století. Prohlédnout si tak můžete mimo jiné i proslulá díla tehdejší typografie, jako například *Práva městská* od Brikciho z Licka, *Šamotulský kancionál* nebo *Bibli králickou*.

Návštěvnický velmi atraktivní je **velký interaktivní model Litomyšle k roku 1540**. Ten představuje jinou Litomyšl, než jak ji známe dnes. Tehdy zde existovala dvě formálně samostatná města, dolní kolem velkého náměstí a horní u hradu Kostků z Postupic. Interaktivní část modelu přibližuje dobový život ve městě, například lázeňství, pivovarnictví, řemesla, opevnění a řadu dalších témat.

Neméně zajímavým a jedinečným artefaktem je **plně funkční tiskařský lis**, který nese nápis *Praelum Pauli*, latinsky „lis Pavlův“ ve smyslu Pavla Olivetského, prvního litomyšlského tiskaře. Lis budí pozornost již svojí mohutností a rozměry, vysoký je 2,4 metru. Jeho přestavení veřejnosti se mohlo uskutečnit pouze díky spolupráci s tiskárnou H. R. G. Litomyšl. Více se o tomto pozoruhodném tiskařském lisu dozvíte ve videu <https://www.youtube.com/watch?v=-mpEprMN3Ko>.

Funkčnost celodřevěného lisu a práce prvních tiskařů v 16. století bude prezentována návštěvníkům výstavy každý víkend, o prázdninách denně ve 14 hodin.

V návaznosti na výstavu muzeum vydalo dvě publikace. První je výše

zmíněný cestopis Martina Kabátníka, pojednávající o jeho putování do Jeruzaléma a Egypta v letech 1491–1492. Druhou tiskovinou je drobný průvodce po místech spjatých s dějinami tisku v Litomyšli (viz níže).

Autorem výstavy je Mgr. Jiří Just, Th.D. (Historický ústav Akademie věd ČR, v. v. i.), spoluautory Mgr. René Klimeš (Regionální muzeum v Litomyšli) a Mgr. Martina Šárovcová, Ph.D.

Výstavu pořádá Regionální muzeum v Litomyšli, Historický ústav Akademie věd ČR, v. v. i., tiskárna H. R. G. Litomyšl a Fakulta restaurování Univerzity Pardubice.

Projekt se uskutečnil s finanční podporou Města Litomyšl.

Nad výstavou převzal záštitu Daniel Brýdl, starosta Litomyšle.

(René Klimeš)

DOPROVODNÉ PROGRAMY VÝSTAVY IN MONTE OLIVETI

OTISKY DUCHOVNÍHO DĚDICTVÍ

červen a září: sobota a neděle – 14.00

červenec a srpen: denně mimo pondělí – 14.00 / Regionální muzeum v Litomyšli

Tiskařský lis v provozu na výstavě In monte Oliveti!

ukázka způsobu tisku v 16. století

prezentace práce prvních tiskařů na funkčním celodřevěném tiskařském lisu

22. červen – 14.00 / Regionální muzeum v Litomyšli

Komentovaná prohlídka výstavy In monte Oliveti

provází autor výstavy Mgr. Jiří Just, Th.D.

5. červenec – 19.30 / Touloucovo náměstí

Koncert Pavla Helana

vířivý písničkář, jehož některé texty jsou inspirovány čtením Bible

6. červenec / tiskárna H. R. G. Litomyšl, Svitavská 1203

Exkurze v Muzeu tisku firmy H. R. G. (www.muzeumtisku.cz)

max. 10 návštěvníků na jednu prohlídku v časech 9.00, 10.30, 13.00, 14.30, 16.00 hod.

nutné rezervovat předem emailem na pokladna@rml.cz či telefonicky na 461 615 287

vstupné zdarma při předložení vstupenky na výstavu In monte Oliveti, jinak 60 Kč/osoba

14. srpen – 19.00 / Nový kostel v Litomyšli

Přednáška o situaci nekatolíků v době baroka ve východních Čechách

přednáší PhDr. Ladislav Nekvapil (Litomyšlské dny barokní tradice)

17. srpen – 17.00 / kostel Povýšení sv. Kříže

Koncert smíšeného dětského sboru Effatha

bratrské písně a dramatizace zaměřená na historii Českých bratří

20. srpen – 19.00 / Nový kostel v Litomyšli

Jan Jílek, krejčí, který chodil s Bohem

úryvky ze zachovaného životopisu barokního křesťana v Litomyšli

24. srpen – 14.00 / Regionální muzeum v Litomyšli

Komentovaná prohlídka výstavy In monte Oliveti

provází autor výstavy Mgr. Jiří Just, Th.D.

31. srpen / Tiskárna H. R. G. Litomyšl, Svitavská 1203

Exkurze v Muzeu tisku (www.muzeumtisku.cz)

max. 10 návštěvníků na jednu prohlídku v časech 9.00, 10.30, 13.00, 14.30, 16.00 hod.

nutné rezervovat předem emailem na pokladna@rml.cz či telefonicky na 461 615 287

vstupné zdarma při předložení vstupenky na výstavu In monte Oliveti, jinak 60 Kč/osoba

7. září – 19.00 / kostel Rozeslání svatých apoštolů, Touloucovo náměstí

Hudba v labyrintu času

hraje soubor Musica per gaudium

8. září – dopoledne / litomyšlské kostely a sbory

Bohoslužby a mše v kostelech a sborech Litomyšle

8. září – 16.00 / Zámecký pivovar

Ekumenická bohoslužba na dvorku EŠC

hostem bude Miloš Kolovratník, římskokatolický farář z České Třebové

Změna programu vyhrazena.

Vstup volný.

Akce pořádá Církev bratrská Litomyšl, Regionální muzeum v Litomyšli, Historický ústav Akademie věd ČR, v. v. i., tiskárna H. R. G. Litomyšl a město Litomyšl.

(René Klimeš)

Výstava

Litomyšlští skladatelé

Hudba 18. a 19. století na kůru kostela Povýšení sv. Kříže v Litomyšli

11. červen – 8. září 2019

Výstava zcela poprvé mapuje historii hudebního života na kůru kostela Povýšení svatého Kříže v Litomyšli a na základě unikátně dochovaných pramenů podhaluje činnost zdejších osobností. Z nich vynikají zejména dosud neznámí a neprávem pozapomenutí skladatelé, zdejší varhaníci Josef Kopecký, Tomáš Skřivánek a ředitel kůru Jakub Zajíc. Na výstavě nechybí ani trojrozměrné artefakty, dokládající běžný provoz kůru v době, kdy hudbu nešlo spustit tlačítkem přehrávače a na noty si nešlo posvítit elektřinou.

Výstavu pořádá Regionální muzeum v Litomyšli ve spolupráci s Národní knihovnou ČR a Římskokatolickou farností, proboštvím Litomyšl.

Podpis druhého nejstaršího známého kantora Petra Ondřeje Kříže († 1. 5. 1709)

Doprovodný program:

Komentovaná prohlídka výstavy s autorem Jiřím Mikulášem

13. srpna od 16 hodin
budova muzea

Koncert Hudba varhaníků děkanského chrámu Povýšení sv. Kříže v Litomyšli

13. srpna od 19 hodin
proboštský kostel

(Hana Klimešová)

Festivalový Rodný byt Bedřicha Smetany

13. červen – 7. červenec 2019

Návštěvníci koncertů *Národního operního festivalu Smetanova Litomyšl*, které se odehrávají na nádvoří litomyšlského zámku, mají i letos možnost navštívit Rodný byt Bedřicha Smetany v zámeckém pivovaru.

Připravena je klasická prohlídka expozice a doprovodný program *Muzicírování s Bedříškem*. A jak můžete muzicírovat? Přímou v bytě slavného skladatele si můžete zahrát na dobové vídeňské křídlo Gebrüder Stingl vyrobené kolem roku 1903 v černé lihové povrchové úpravě.

Rodný byt bude otevřen vždy hodinu před zahájením představení a o přestávkách za jednotné snížené vstupné 20 Kč.

(Renata Kmošková)

Výstava v Portmoneu

Cestopisák Josefa Váchala

22. březen – 25. srpen 2019

Novou sezónu zahájí Portmoneum – Museum Josefa Váchala výstavou věnovanou komiksovému zpracování výletu Josefa Váchala s Josefem Portmanem a Annou Mackovou Vysočinou. Cesta z Litomyšle přes Žďárské vrchy a zpět se uskutečnila v srpnu roku 1921, tedy v době intenzivního přátelství jmenovaných. Váchalovy obrázky a vtipné komentáře popisují nejen jednotlivé etapy putování, ale vyzařují družnou a neopakovatelnou atmosféru výpravy. Díky reprodukcím si mohou návštěvníci Portmonea prohlédnout celý skicák, jehož originál je samozřejmě také vystaven. Atmosféru doby dokreslí další dokumenty vztahující se k výletu, ať už to jsou pohlednice z různých míst, korespondence Váchala s Portmanem nebo fotografie.

Záštitu nad výstavou převzal náměstek hejtmána Pardubického kraje Roman Línek, který dodává: „Výstavou si připomínáme letošní padesátileté výročí od úmrtí Anny Mackové a Josefa Váchala. Josef Portman je předešel o rok dříve. Jsem rád, že se daří díky vstřícnosti Památníku národního písemnictví, kde je Váchalova a Portmanova pozůstalost uložena, dělat tak zajímavé projekty.“

Muzeum vydává také katalog výstavy, ve kterém je uveřejněn celý reprint Váchalova *Cestopisáku, aneb Vandrovní knížky o putování dvou poutníků a jedné poutnice*, doplněný odbornými komentáři, faktografickými údaji a obrazovou přílohou.

Výstava i katalog vznikly ve spolupráci s Památníkem národního písemnictví a za finanční podpory Pardubického kraje.

(Hana Klimešová)

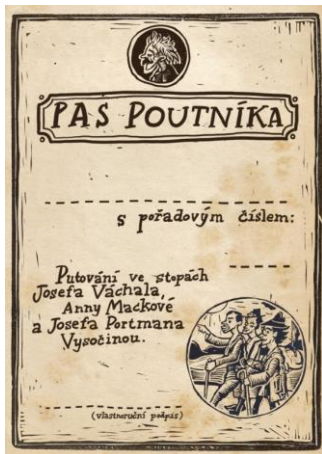
Dobrodružný program

Putování ve stopách Josefa Váchala, Anny Mackové a Josefa Portmana

od 23. března 2019

Cestopisák, aneb Vandrovní knížka dvou poutníků a jedné poutnice od Josefa Váchala láká po přečtení k následování. Kudy šli? Jak dlouho jim to trvalo? Dalo by se to ujit i dnes? Stejně otázky jsme si kladli i my, a tak jsme kusé informace o místech zmíněných Váchalem poskládali dohromady, našli cestu, kterou jsme místy museli upravit, protože jít po hlavních silnicích dnes už není možné. Na stejných místech, kde spali oni, jsme si domluvili ubytování, a vyrazili. Ve třech jako oni...

Pro váchalology, zdatné cestovatele a další dobrodružství chtivé zájemce jsme připravili *Putování ve stopách Josefa Váchala, Anny Mackové a Josefa Portmana*, které začíná a končí v Portmoneu. Cestou vás zavede mimo jiné do Jimramova, Nového Města na Moravě, Žďáru nad Sázavou, Hlinska a Vysokého Mýta. Za čtyři dny ujdete bezmála 140 kilometrů, ale nebojte, dvakrát se svezete i vlakem. Na cestu vás vybavíme

znalostmi o trase a poutním pasem, do kterého budete cestou sbírat razítka a psát si zážitky. Doporučíme ubytování a upozorníme na možná úskalí. Vše si ale musíte naplánovat a domluvit sami. Určitě je potřeba se předem připravit a vyzvednout si instrukce o den dříve, abyste mohli ráno vyrazit včas.

Odměnou vám budou nezapomenutelné zážitky a setkání, dvojí vstup do Váchalova muzea a čestné místo v evidenci poutníků, kam budou vepsána vaše jména. Ti úspěšní navíc obdrží potvrzovací glejt a slevu 33 % na nákup knihy *Cestopisák Josefa Váchala*.

Těšíme se na všechny dobrodruhy! Ale pozor, letos kvůli rekonstrukci Portmonea bude *Putování* možné jen do 24. srpna a pak až v další sezóně.

(Hana Klimešová)

DLOUHODOBÉ PROGRAMY

Expozice

Litomyšl – město kultury a vzdělanosti

Nová expozice RML je otevřena od července 2014 – více zde:
<http://www.rml.cz/cs/muzeum/expozice.html>

Expozice
Litomyšl
– město kultury
a vzdělanosti

Lektorovaný program

Udělej si vlastní sgrafito!

Unikátní projekt Regionálního muzea v Litomyšli a Městské galerie Litomyšl, při kterém si účastníci kurzu mohou vyrobit vlastní renesanční sgrafito. Vhodné pro školy, širokou veřejnost i jako dárek (zážitkový poukaz). Více zde:
<http://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/sgrafito.html>

Permanentky pro školy

Regionální muzeum v Litomyšli od roku 2016 nabízí speciální permanentky, které za zcela symbolickou částku umožní celoroční návštěvy muzea školním třídám. Více zde:
<http://www.rml.cz/cs/informace/pro-navstevniky.html>

PUTOVNÍ VÝSTAVY LITOMYŠLSKÉHO MUZEA

Retrogaming

Počátky osobních počítačů u nás

23. květen – 22. září 2019, Oblastní muzeum Praha-východ (Brandýs nad Labem)

Interaktivní výstava historických počítačů a počítačových her – více zde:
<http://www.rml.cz/cs/novinky/aktualita/retrogaming-pocatky-osobnich-pocitacu-u-nas-2019-05-23>

Zmatené peníze

20. duben – 23. červen 2019, Muzeum Sokolov

29. červen – 29. září 2019, Oblastní muzeum v Chomutově

Interaktivní numizmatická výstava o zmatcích ve financích států zapojených do první světové války s bohatým doprovodným programem – více zde:

<http://www.rml.cz/cs/novinky/aktualita/zmatene-penize-2019-04-20>

<http://www.rml.cz/cs/novinky/aktualita/zmatene-penize-2019-06-29>

Informace o putovních výstavách nabízených RML naleznete zde:

Retrogaming – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/retrogaming.html>

Zmatené peníze – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/zmatene-penize.html>

Astronomické tradice v Pardubickém kraji – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/astronomie.html>

Otevírací doba – hlavní budova

Út–Pá: 9.00–12.00, 13.00–17.00

So–Ne: 9.00–17.00

letní prázdniny Út–Ne: 9.00–17.00

Otevírací doba – Rodný byt Bedřicha Smetany

duben, říjen: So, Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

květen – září: Út–Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

Prohlídky *mimo otevírací dobu* je možné objednat pro skupiny minimálně 10 osob na tel. 461 615 287 nebo 461 616 723 (přímá linka do Rodného bytu – jen v otevírací době) nebo na info@rml.cz.

Otevírací doba – Portmoneum – Museum Josefa Váchala

duben, říjen: So, Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

květen – září: Út–Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

Prohlídky *mimo otevírací dobu* je možné objednat pro skupiny minimálně 10 osob na tel. 461 615 821 nebo 734 541 323 nebo na klimesova@rml.cz.

Přístup pro handicapované návštěvníky

Hlavní budova muzea je plně bezbariérová včetně toalet (vchod z Jiráskovy ulice).

Rodný byt B. Smetany není bezbariérový (několik schodů), přístupný je pouze s vlastním asistentem.

Portmoneum není přístupné pro vozíčkáře.

Tiskový servis:

Regionální muzeum v Litomyšli, tel: 461 615 287, email: info@rml.cz

Pokud máte zájem o více informací ohledně výstav a projektů, kontaktujte následující pracovníky:

In monte Oliveti – Mgr. René Klimeš, 739 031 849, klimes@rml.cz

Portmoneum / Litomyšlští skladatelé – Mgr. Hana Klimešová, 777 840 425, klimesova@rml.cz

Zmatené peníze / Retrogaming – Mgr. Petr Chaloupka, 605 508 753, chaloupka@rml.cz

Astronomické tradice – PhDr. Martin Boštík, bostik@rml.cz

Zdeněk Miler dětem! / lektorované programy – Renata Kmošková, kmoskova@rml.cz

Kde pracovníci muzea sídlí?

V hlavní budově (Jiráskova 9) a v budově zámeckého pivovaru v Litomyšli (Jiráskova 133), část B, vstup z ulice Jiráskova.

Pro badatele: Badatelna je otevřena v pracovních dnech po předchozí domluvě s jednotlivými kurátory.

Změna programu vyhrazena!